

## **ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ НЕДОЛІКІВ У ЗАКОНОДАВЧОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ**

Закон України «Про електронну комерцію» № 675-VIII, який було прийнято Верховною Радою України 3 вересня 2015 року (далі – Закон) є досить актуальним, враховуючи збільшення кількості інтернет-магазинів, зростання кількості працюючих в мережі інтернет людей тощо. Він визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначає права і обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

Так, тепер до письмової форми договору прирівнюється й електронна (згідно з абз. 2 ч. 2 ст. 639 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), якщо сторони домовилися укласти договір за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі [2]), а отже може виступати доказом укладення договору, що є свого роду гарантією захисту інтересів кредитора та надає йому можливість захистити свої права у разі недобросовісності продавця (виконавця, постачальника) товарів, робіт, послуг. Зважаючи на це, варто було б внести зміни також до Цивільного процесуального кодексу України, а саме в ч. 2 ст. 57, ст. 64 та ін. замість формулювання «письмові докази» використовувати «письмові (електронні) докази».

Окремої уваги заслуговує регламентація моменту виконання зобов'язання у сфері електронної комерції. Відповідно до ч. 10 ст. 11 Закону, момент виконання продавцем обов'язку передати покупцеві товар визначається згідно з положеннями ЦКУ про купівлю-продаж; якщо предметом електронного договору є надання послуг у сфері електронної комерції, обов'язок постачальника перед споживачем вважається виконаним у момент, коли надана постачальником послуга відповідає властивостям, визначеним договором або законодавством; якщо предметом електронного договору є виконання робіт у сфері електронної комерції, обов'язок виконавця перед замовником вважається виконаним у момент, коли результат виконаної роботи відповідає вимогам, встановленим договором або законодавством [1]. Таким чином, момент виконання

пов'язується з досягненням встановленого договором результату. Але не слід забувати, що правочини здійснюються на користь певної заінтересованої (управленої) особи, тому важливим нюансом є інформування його про виконання зобов'язання. Це регламентується ч.1 ст. 11 Закону: «Покупець (замовник, споживач) повинен отримати підтвердження вчинення електронного правочину у формі електронного документа, квитанції, товарного чи касового чека, квитанка, талона або іншого документа у момент вчинення правочину або у момент виконання продавцем обов'язку передати покупцеві товар» [1]. Проаналізувавши цю статтю, можна зробити висновок, що вона накладає подвійний обов'язок, а саме: з одного боку – додатковий на продавця: певним чином проінформувати покупця про виконання (при чому обов'язково зробити це в момент виконання, що є досить принциповим зауваженням). Така позиція законодавця видається логічною, адже це виступатиме доказом добросовісності боржника у разі пред'яви претензій управленою особою про порушення або прострочення (наприклад, якщо останній не знатиме про виконання боржником свого зобов'язання у встановлений строк або виконання буде не прийняте з його вини). З другого боку – обов'язок покупця прийняти повідомлення про виконання, що є свого роду захистом прав продавця, адже таким чином перший не вправі пред'являти вимоги, не перевіривши отримання такого повідомлення. В той же час виникають певні питання щодо реалізації цього обов'язку. Ст. 16 Закону передбачає, що якщо інше не передбачено законом або договором, електронний документ (повідомлення) вважається відправленим суб'єктом електронної комерції у момент, коли такий документ (повідомлення) переданий за межі інформаційної системи суб'єкта або особи, уповноваженої на його відправлення, а отриманим він вважається у момент, коли такий документ (повідомлення) отриманий інформаційно-телекомунікаційною системою суб'єкта [1]. Але закон не враховує об'єктивно існуючих обставин, пов'язаних із специфікою сфери, таких як пошкодження файлу при маршрутизації, технічні несправності мережі або електронного пристрою тощо. Так, хоча повідомлення і отримане інформаційно-телекомунікаційною системою, але потрібна інформація до особи фактично не надійшла. Причому слід звернути увагу, що це правило не відповідає положенню п. 2 ч. 1 ст. 11 Директиви Європейського парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» №2000/31/ЄС від 8 червня 2000 року,

яке регулює аналогічні правовідносини, а головне – вирішує вищезазначену проблему, згідно з яким вважається, що повідомлення надходять в той момент, коли сторони, яким вони адресовані, здатні отримати доступ до них[3].

В свою чергу досліджуваний нормативний акт містить ряд інших недоліків. Так спірним нюансом є те, що в ст. 3 Закону надається визначення поняття «електронна комерція», яке розкривається через категорію «відносини», а саме: електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру [1]. Проте, визначення цього поняття через категорію «відносини» не відповідає основним принципам господарського права, адже відносини не можуть бути спрямовані на отримання прибутку, а на його отримання може бути спрямована лише діяльність. А відносини ж виникають з метою організації та безпосереднього здійснення цієї діяльності.

Також, спірним є й поняття «комерційне електронне повідомлення», яке в Законі визначено як електронне повідомлення у будь-якій формі, метою якого є пряме чи опосередковане просування товарів, робіт чи послуг або ділової репутації особи, яка провадить господарську або незалежну професійну діяльність [1]. Проте таке визначення є занадто широким, адже окрім оферти (пропозиції укласти договір) воно охоплює й поняття реклами, яка, відповідно до ЦКУ, не є пропозицією, а є запрошенням зробити пропозицію. Тому у цьому аспекті поняття «комерційне електронне повідомлення» протирічить ЦКУ. Отже, з метою вирішення цієї колізії слід узгодити ці норми.

Не менш проблемний є й можливість відмовитись від подальшого надсилання на адресу особи комерційних електронних повідомлень. Адже в сучасних електронних ресурсах можливість відмовитись від подальшого надсилання повідомлень є досить таки проблематичним, адже блокування повідомлень не передбачено багатьма поштовими та іншими ресурсами, а можлива лише переадресація цих повідомлень до категорії «спам». Дана категорія, у свою чергу, не визначена українським законодавством, а тому не можна визначити чи є поміщення до категорії «спам» відмовою від подальшого надсилання таких повідомлень.

На нашу думку, прийняття Закону України «Про електронну комерцію» є значним кроком вперед у сфері розвитку економічних відносин, адже підтримує і певним чином регламентує прогресивні способи і методи здійснення господарської діяльності, але він містить значну кількість недоліків, а тому потребує доопрацювання.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Про електронну комерцію : Закон України №675-VIII від 03.09.2015 // Відомості Верховної ради України. – 2015 – №45 – Ст. 410.
2. Цивільний кодекс України : Закон України №435-IV від 16.01.2003 в редакції від 30.09.2015 // Відомості Верховної Ради України. – 2003 – № №40–44 – Ст. 356.
3. Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку : Директива Європейського парламенту та Ради №2000/31/ЄС від 08.06.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994\\_224/page?text=%EE%F2%F0%E8%EC%E0%ED%ED%FF](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_224/page?text=%EE%F2%F0%E8%EC%E0%ED%ED%FF).

*Іванов Денис Володимирович – студент 4 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого;*

*Тимофеев Антон Олександрович – студент 4 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого*

Д. О. Черняєва

## ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ СФЕР

Вихід держави на нові рівні розвитку завжди залежав і залежить від стану наукового та науково-технічного прогресу в країні. Трансформаційні процеси що відбуваються сьогодні у політичній, економічній та соціальній сферах, безпосередньо впливають на науковий та науково-технічний розвиток, потребують виваженої державної політики, яка повинна бути скоординованою й ніяк не носити стихійний характер.

При провадженні державної політики у зазначених сферах не слід забувати досвід минулих років, та помилки які було зроблено.